

Kv Ekliden 1963-2003

En jubileumsskrift över en vital 40-åring

Förord

År 2003 fyller kvarteret Ekliden 40 år – hur ska vi fira det? Det undrade vi i styrelsen inför årsstämman år 2002. Efter en tids diskussioner enades vi om att föreslå att en jubileumsskrift skulle tas fram. Tanken med den var dels att berätta om områdets historia i ord och bild, dels att beskriva det arbete som ständigt pågår med förvaltningen av området. Förhoppningen var att relativt nyinflyttade medlemmar skulle få en starkare känsla för det hus de köpt när de fått veta lite mer om dess historia. De medlemmar som bott här en längre tid skulle kanske få återuppleva en del roliga minnen från sina år i området.

Vi i styrelsen ville också ge er medlemmar en sammanställning av de större projekt som genomförts i kvarteret Ekliden genom åren. Förutom dessa större projekt sker förstås också ständigt en förvaltning av både stort och smått. Dock är styrelsen hela tiden beroende av en bra dialog med er medlemmar för att kunna ta del av era förslag till ytterligare förbättringar. Vi hoppas härmed att de kommande 40 åren ska bli lika givande som de som hittills passerat.

Vem kunde då vara bättre lämpad att skriva om kvarteret Eklidens historia än Hans Berlin. Hans var med och byggde det hus han sedan bodde i fram till år 2001. Han har upplevt det mesta av områdets historia och har en lång tid varit ledamot i styrelsen. Vi som sitter i styrelsen idag frågade därför Hans om han inte kunde göra ett försök. Under sommaren 2003 utformade han texten till denna jubileumsskrift, som bearbetades med hjälp av Margareta Widegren. Hans har också låtit oss använda några bilder från hans privata album som visar hur det såg ut under byggtiden. Sist men inte minst har han också intervjuat några boende i området för att få deras syn på hur det är att bo i kvarteret Ekliden idag.

Vi riktar härmed ett stort TACK till Hans Berlin för hans insats! Vi hoppas att ni som läsare får god behållning av hans version av "Kvarteret Eklidens historia 1963–2003".

Ekonomiska Föreningen Ekliden
Styrelsen

Kv Eklidens historia 1963-2003

Inför starten 1962

Så kom då dagen som så många hade väntat på. Efter några år i Småstugebyråns kö, för att få tillgång till den önskade tomträtten där man skulle bygga sitt radhus, blev vi kallade till Färsta.

I hörnet av Ekshäradsgatan och Hagforsgatan stod en "byggfutt", och i den fanns ett kontor med en representant från Småstugebyrån. Enligt tilldelade könummer kallades var och en in på detta kontor, och utifrån tomtkarta och hustyper fick var och en välja bland alternativen. På utsidan av "byggfutton" satt en karta med alla tomträttsnummer, och allteftersom tomterna valdes markerades de på kartan så att var och en kunde se vad som fanns kvar att tillgå. I undantagsfall lämnades återbud, vilket medförde att de som inte var med vid den ordinarie utdelningen blev kallade och fick sin önskade chans till en tomträtt.

När var och en fått sina tomträtter tilldelade vandrade de flesta nerför backen på Ekshäradsgatan till området för att beskåda den nya plats där de i framtiden skulle bo. Det man då fann var att husets bottenplatta var klar och att det första väggvarvet var murat av gråsuggsten. Staplar av blåytong fanns på plats för den nye husägaren att börja bygga upp husets väggar med.

Bygget 1962-1965

Efter att ha fått sin radhustomt var det så dags att börja bygga huset med egna händer – och kanske tillsammans med någon god vän som ställde upp. I de flesta fall var det amatörer som skulle skapa sina nya hem, men med god vilja och rådgivare från byggrepresentanten på Småstugebyrån så skulle nog det gå bra. Man fick inrikta sig på minst ett års arbete på sin fritid, och så fick väl semestern under detta år gå till att bygga radhuset.

Allt var nu välorganiserat från Småstugebyråns sida med leveranser av byggmaterial och kollektiva inköp av utrustningar till huset. Det gällde också att se till att man inbördes i varje radhuslänga höll nägorlunda samma byggtakt, eftersom vissa delar av husets utformning krävde samkörning.

Betsgrundament till bottenväggar

Bertensvåningen börjar ta form

Ekhäradsgatan mot lekparken

Väggarna börjar komma på plats

"Melonålder" växer snabbare än andra områden

Första våningsplanet färdigt innan upplynad av jordmassor mot väggen

Snart färdigt för tecklingsfast

Tekstolerna på plats och
den ab igatoriska tak ågskransen

Tegelgåveln är färdig och merken är utflytt

Ekhäradsgränd 140-142 börjar ta form

Ekhäradsgränd 136-142 färdigt för inflyttning

Så här fint blev det när allt var klart

Framför allt var det när de olika våningsplanerna skulle sättas på plats via entreprenörer som levererade material och utförde de arbetsmoment som den enskilde husägaren varken fick eller kunde göra själv. Till detta hörde betongplattan mellan varje våningsplan, el- och sanitetsarbetet samt gavelhusens ytterväggar i tegel.

Det fanns även några ekonomiska punkter i det upprättade i avtalet i samband med byggandet, med hänsyn till inkomsten hos respektive tomträttsägare med familj och med tillägg för hemmavarande barn under 18 år. Byggnadskreditiv betalades ut för vissa arbetsmoment, vilket innebar att den husägare som såg sig nödsakad att anlita fackkunniga personer i det praktiska byggandet fick ut pengar till det under byggtiden. Exempel på sådana moment var målning, tapetse-

ringsarbeten och murning av skorsten och den öppna spisen. De som själva kunde utföra detta kunde i stället ta ut byggnadskreditiv och använda det för att finansiera förbättringar i sin önskade inredningsstandard med de fastställda beloppen.

När husets ytterväggar, dörrar och fönster var inmonterade kunde putsning av fasaderna ske. Detta utfördes med s.k. Siporex-puts.

Garage

Till varje radhus byggde företaget Termogarage från Eskilstuna varmgarage i längor. Dessa garage skulle fördelas med kortaste gångväg mellan garaget och bostaden. I stort sett kunde denna tanke tillgodoses, även om några husägare fick ta några fler gångsteg än andra.

Mellanväggar av metallnät sattes upp för att hindra intrång i någon annans garageutrymme. Garagevärmen – via aggregat och ventilationsfläktar inne i garagen – sattes till +8 grader. Det var noga med att varje ägare såg till att det fanns fritt utrymme vid långväggarna.

Garagen skulle ägas av den ekonomiska föreningen. Finansieringen till en kostnad av 5 000 kronor kunde ske med kontant betalning eller genom en extra månadsavgift på 50 kronor tills allt var betalt inklusive ränta.

Vägar och parker

När husen var färdiga till det yttre vidtog planering av radhustomter och friområden. I början ansågs det viktigt att området med respektive radhus-tomt skulle få ett likvärdigt utseende, och en trädgårdsarkitekt hade upprättat en norm via planeringskartor. Var och en fick uppgift om vad som skulle planteras, t ex häckar mot inomkvarter svägar och häck i gavelhus intill närmaste granntomt.

Det skulle senare under åren visa sig att enhetligheten frångicks, dels på grund av att valet av häckar inte var så bra uttänkt och dels för att var och en hade sin egen smak när det gällde att utforma den egna tomten.

Inomkvarter svägar och plats för gästparkering gjordes i ordning, liksom infarter till tre garageområden.

För områdets inflyttade barnfamiljer byggdes en lekpark med gungor, rutschbana och sandlåda. Med åren kom sedan önskemål om

bollplan, och en hockeyrink byggdes på en sektion av gästparkeringen. Rinken blev dock till en viss olägenhet för radhusen intill. Den byggdes sedan om – men barnantalet minskade, och av hänsyn till omgivningen monterades den senare ner efter många års tillvaro.

Föreningslokal och värmecentral

Radhusens värmeförsörjning sker via fjärrvärme, och i området byggdes ett halvt radhus med värmecentral och utrymme för servicefunktioner.

En gemensam föreningslokal ställdes i ordning i samma byggnad, dock med begränsat utrymme för aktiviteter. Föreningslokalen var i första hand avsedd som möteslokal för föreningens styrelsemöten.

Eftersom lokalen stod tom under större delen av dygnets timmar inköptes ett bordtennisbord som områdets yngre skulle kunna använda under årets höst- och vintertid. Men det fanns en betydande olägenhet med denna aktivitet, då den större boende i radhuset bredvid lokalen.

Under årens lopp har man försökt finna en bra lösning för användning av lokalen, men det behövs tillsyn och skötsel av eventuella nya aktiviteter, och det har det inte funnits tillgång till. Lokalen stod under vissa år helt outnyttjad, men under de senaste åren har den återgått till att vara pingislokal efter godkännande av ny radhusgranne, dock med särskilda tider då spel tillåts.

Nya fasader 1979

Efter sexton år var det så dags att göra om radhusfasaderna, då de med tiden hade blivit slitna. Vid denna tidpunkt hade det också blivit aktuellt med energisparande – och till den grad att man fick ekonomiskt bidrag och fördelaktiga energisparlån om man vidtog vissa åtgärder.

Anbud togs via styrelsen in från några byggföretag för att renovera fasaderna. Rakhuggen mexitegel skulle bli lösningen och dessutom tilläggsisolering. Till att börja med fanns oro hos några av de boende att isoleringen skulle öka radonfaran, som visade sig vara en följd av radhusens byggmaterial blåytong. Men eftersom fördelarna med en ny fasad ansågs överväga nackdelarna med ökad radonrisk kunde arbetet påbörjas. Det fanns dock en regel att man i varje länga skulle vara överens om hur man skulle göra. Det skulle visa sig att denna grannöverenskommelse inte skulle bli något problem, så de nya fasaderna kunde byggas i en stor del av området.

Valborgsmässofirande, julgranplundringar och 25-årsfest 1988

Efter att antal boendeår bildades en fritidskommitté i området, som dessutom fick ett ekonomiskt bidrag för att kunna genomföra trivselsakti-

viteter för föreningens medlemmar.

Eftersom det fanns en tomtmark bakom radhusen på Ekshäradsgatan 114–120 ställdes en dansbana i ordning – som med åren fick ge vika för det nordiska klimatet och sedermera fick bli ett bidrag till valborgsmässoelden.

Ett stående inslag i föreningens historia har varit att fira våren med en valborgsmässoeld på tomten med utsikt över sjön Magelungen. Från början var det den tillsatta fritidskommittén som skötte detta, och efter kommitténs upplösning åtog sig några från föreningens styrelse att se till att valborg blev ett fortsatt inslag vid vårens ankomst.

Under många år var valborg på Ekliden en helt enskild kväll för de boende i området. På senare år har det blivit lite mer av en officiell afton, eftersom dagspressen ofta utannonserar alla valborgsfiranden med eldningstillstånd. Detta har medfört att även de som inte bor i radhusområdet söker sig till Eklidens valborgsmässoeld.

Under ett antal år med många barn i Eklidens område ordnades en julgranplundring i mitten på januari. Aktiviteten ägde rum i Farsta Forum (numera Vår Teater) i Farsta köpcentrum och brukade samla mellan 100 och 125 barn och vuxna. Viljans Folkdanslag såg till att julen blev utdansad kring granen och ordnade barnlekar. Fiskdamm och godispåsar fanns för barnen, och för de vuxna serverades kaffe och tårta under söndagseftermiddagen. Lotteri ordnades

utan något som helst vinstsyfte – snarare var vinstvärdet högre än vad lotteriförsäljningen gav.

Hösten 1988 i samband med dagen för ordinarie årsmöte firades föreningens 25-årsjubileum i Farsta Gårds olika byggnader. Denna afton blev enligt medlemmarna en oerhört uppskattad jubileumskväll. Meny från SAS catering med vin, öl, etc betalade de boende i området själva. Välkomstdrink och vickning sent på kvällen bekostades av föreningens kassa, då årsmötets sedvanliga landgång med dryck fick ge vika. 94 gäster deltog under denna jubileumskväll med dans till levande musik. Under en paus i dansen gladdes en blivande kvinnlig musicalartist publiken med ett knippe kända operettmelodier.

Önskemål om en ny fest efter 30 år blev inställd efter ett förslag från styrelsen om en gemensam resa till Åland, för att få ett annorlunda arrangemang jämfört med 25-årsfesten.

En av medlemmarna i styrelsen fick 1984 en idé att man skulle ordna ett luciätåg i området. Övriga styrelsemedlemmar ställde sig frågande, men ibland är en starkare än flera. Det blev ett luciätåg med många lucior, tårnor, stjärngossar och tomtar, och i föreningslokalen kunde de vuxna glädja sig åt den dryck och luciakaffe som hör luciadagen till.

Te och bredband

För att föreningens medlemmar inte skulle behöva förse sig med egna tv-antennor på radhusen (och som även då inte var någon prydnad för området) installerades under byggnadsåren en centralantenn på föreningslokalens tak.

Kabel-tv 1988

År 1988 skedde en stor förändring av tv-utbudet genom kabel-tv via olika företag. Föreningens styrelse fick i uppdrag att starta en upphandling av ett nytt tv-nät för området. Resultatet blev ett avtal med Telia Kabel TV, sedermera ComHem. Valet stod i ingångsskedet mellan Telia Kabel-TV och Stjärn-TV-nätet, men områdets struktur gjorde att ett avtal med Telia Kabel TV var det ekonomiskt sett mest fördelaktiga.

Det skulle med åren visa sig att ett flertal problem med bildöverföringen blev vanliga. Lyckligtvis hade ett fullgott serviceavtal med Telia Kabel TV tecknats, så att dryga kostnader inte behövde belasta föreningens budget. Dock kvarstod problemen med mängder av serviceåtgärder, avbrott och utbyte av underförstärkare och slutligen byte till ny huvudkabel m.m. Efter dessa åtgärder har systemet fungerat som det ska.

Bredband 2001

Omkring början av det nya årtusendet visades sig teknikens utveckling i en ny skepnad. Dataåldern hade gjort sitt intåg i hemmen via hemdatorer, och nu blev uppkoppling till Internet i bostaden något nytt i vår mediavärld.

Bredbandssystem kom så småningom att bli framtidens lösning för den som önskade använda Internet på sin hemdator på ett snabbt sätt, under obegränsad tid och till en fastställd månadskostnad – till skillnad från det tidigare uppkopplingssystemet via telefonen. Avtal tecknades med ComHem som kunde göra uppkoppling i området, och nyinstallation av vägguttag i områdets alla radhus genomfördes.

Efter att all teknik och installation var genomförd och testad kunde sedan varje husägare teckna ett personligt avtal med ComHem för användning av bredbandsnätet.

Annat som hänt på senare år

Radonventilation

En del av radhusägarna genomförde radonsanering under 1990- och 2000-talen, eftersom mätningar visade skiftande, och i vissa fall höga, radonvärden, främst beroende på byggmaterialet blåytong. Några husägare bekostade fläktanläggningar och omfattande åtgärder inomhus för att minska radonhalten, och man har även kunnat få ekonomiskt bidrag

för denna kostsamma åtgärd. Andra husägare i området har funnit det tillräckligt att enbart installera fönsterventiler för att få en bättre luftgenomströmning i sina hem. Vilken åtgärd som erfordras avgör varje enskild fastighetsägare utifrån sina egna förutsättningar.

Friköp av tomter

Äganderätten till radhusen baserades från början på ett tomträttskontrakt, i första skedet med 20-årsavtal till fast pris. Därefter omförhandlades avtalet för en ny 20-årsperiod, dock till ett betydligt högre fast pris. Startåret för tomträttskontrakten var 1965, och de löper härnäst ut 2005-06-30, med ny avtalsförlängning.

Av flera skäl har Stockholms kommun i olika omgångar erbjudit tomträttsinnehavare att friköpa sina tomter. Och med tanke på prishöjningen vid förra avtalsförlängningen – och det relativt förmånliga priset – har många husägare i området nu friköpt sina tomter. Vid friköp övergår tomträtten i avtalet till äganderätt även av marken.

Utbyte av kallvattenledningar

Under år 2000 genomfördes en stor renovering av kallvattenstammarna i området. När området byggdes användes olika material i kallvattenstammarna, sannolikt av kostnadsskäl. För rör som förlades utomhus användes koppar medan rören inomhus var

s.k. galvaniserade stålrör. Efter knappt 40 år visade det sig att i skarven mellan dessa material uppstod korrosion och det "svagare" stålröret började ge med sig. Efter att föreningen varit tvungen att låta bekosta några akuta reparationer beslutades att vi skulle byta ut samtliga stålrör mot kopparrör.

Sagt och gjort, så skedde också under sommaren år 2000 med hjälp av företaget Stureby Rör AB. Föreningens medlemmar ställde upp på ett bra sätt så detta stora projekt kunde genomföras smidigt och utan förseningar.

Avloppspolning

Föreningen ansvarar gemensamt, via styrelsen, för det s.k. yttre avloppssystemet dvs. de avloppsrör som löper under varje radhuslänga. Fastighetsägarna ansvarar, å sin sida, för avloppsrören i sina respektive hus fram till anslutningen på det yttre systemet. Det yttre systemet ansluter sedan till stadens ledningar ute i gatan. Med målsättningen att förlänga livslängden på både de yttre och inre avloppssystemen, och förebygga onödiga stopp, beslutades att en s.k. underhållspolning skulle genomföras under år 2001. Dock måste vi som bor i området ständigt tänka på att inte använda avloppen till annat än de är avsedda för. Ingen underhållspolning i världen kan förebygga stopp som orsakas av främmande föremål.

Ny lekpark

Under de senaste åren har nya radhusägare flyttat in, och en ny generation barnaskara liknande den som fanns vid starten har kommit tillbaka. Därför beslutade föreningen år 2002 om en omfattande upprustning av områdets lekpark. Nya lekredskap har därefter införskaffats och marken ställts i ordning så barn i de flesta åldrar ska kunna få något att roa sig med. Förhoppningsvis bidrar en centralt placerad lekpark till alla barns gemensamma trivsel i området och att fler kommer att flytta hit då något hus blir ledigt.

Slutord

Jag hoppas att ni som läsare av denna skrift, tillika boende i kv. Ekliden, fått en kort inblick i föreningens historia såväl som det ständigt pågående arbetet med skötsel och underhåll. Från mitt nya boende på Ekshäradsgatan 91 har jag fortfarande god uppsikt över vad som händer och sker i området. De kommande 40 åren hoppas jag ni får uppleva lika många roliga och trevliga saker som jag har fått.

Med hälsningar från
Hans Berlin
boende på Ekshäradsgatan 136
från starten till 2001,
kassör i styrelsen åren 1975–2001

Intervju 1: Livsglädje

Känslan att vi själva har byggt vårt radhus gör att vi i möjligaste mån vill bo kvar här så länge hälsan finns och vi får leva tillsammans. Framtiden som man vet så lite om får ha sin gång.

Det är för en frisk åldring trevligt att få pyssla med sin trädgård och blommor, och eftersom trädgården inte är så stor går det bra att klara av den så att man känner sig belåten med resultatet.

Vi valde för 40 år sedan denna boendeform dels för att det var ekonomiskt fördelaktigt på den tiden, dels för att det var trevligt för våra barn att få växa upp i sådan miljö.

Vi fick ju också som gräddte på moset en trevlig och behaglig kontakt med andra som tillsammans med oss byggde upp sina nya hus, och som följd av detta en lång och god relation med våra grannar.

Vid inflyttningen fanns det många barnfamiljer, och barnen blev goda kamrater med varandra genom många år. De fick leka och växa upp i en boendeform nära naturen och med en lekpark som var deras egen privata.

Det känns underbart att få ha haft 40 år på Ekliden, och vi hoppas att vi får en tid till att trivas i på ett område som är så bra utformat och trevligt.

Intervju 2: Barnens väl

När vi för 40 år sedan flyttade in i vårt hus kändes det härligt efter månader av arbete. Grannarna kände vi ju väl efter vår gemensamma byggtid. De flesta av familjerna hade förskolebarn och skolbarn, så lekkamrater saknades inte.

Det var en underbar känsla att få ha sitt eget hus, och även om tomten inte var klar på något sätt, hade vi kaffe- och saftstunder tillsammans med våra grannar.

Den sociala kontrollen var utbredd, så det var inte lätt för barnen att ge sig av på äventyr utanför området. De närmaste åren efter inflyttningen föddes fler barn inom området.

En stor fördel har varit att både små barn och de lite äldre har haft roligt tillsammans, och för det mesta fick alla vara med i lekarna. Den trygghet som finns i vårt område tror jag har haft betydelse för både barn och vuxna.

Under barnens uppväxttid har det funnits närhet till både lekskolor, dagbarnvårdare eller daghem samt skolor och fritidshem. Närheten till Farsta Centrum har väl också betytt en del. En promenad dit har ibland varit en lagom utflykt.

Området har alltid känts som en lugn och trevlig plats att bo på, och vi trivs fortfarande efter 40 år.

Intervju 3: Söndagsnöjet

Söndagsnöjet att gå på visning resulterade i ett radhus i Farsta. Eftersom min livskamrat tidigare bott i Farsta blev vi båda övertygade om att det var där vi skulle fortsätta vårt gemensamma liv. Ett underbart beläget radhus med närhet till naturen och ett köpcentrum av mycket god kvalitet gav oss ytterligare rig i ryggen inför en husaffär.

Vi har också konstaterat att det ur ekonomisk synpunkt var fördelaktigt.

Dessutom har vi blivit väl mottagna av grannar och närboende, och en god stämning och bra skötsel av området har gjort att "söndagsnöjet" blev av bestående slag – både till vardag och fest.